

Fangstbehandling ved ulike redskapsvalg

Ida G Aursand, Hanne Digre, Ulrik J. Hansen, Ulf G. Erikson

Bakgrunn

- I fiskerisektoren er store mengder fisk nedgradert som et resultat av
  - Fangstprosess
  - Ombordtaking
  - Ombordhåndtering (f.eks. utblødning)
- I 2003 ble det rapportert ca 8 000 tonn torsk med alvorlige fysiske skader i Norge (4% av totalt fangstvolum), og 1 900 tonn ble nedgradert og en fikk en lavere pris (Gregersen, Fiskeriforskning, 2005)
- Håndteringsstress, mekanisk trykk/press og redskapsskader er alle faktorer som påvirker dødeligheten, fysiske skader og - til syvende og sist - filetkvalitet

Forskerne

- Tverrfaglig samarbeid mellom avdelinger i SFH (ca. 50 personer)
- Fagbakgrunn: Næringsmiddel, ingeniører, fiskerikandidater, maskin, kybernetikk etc.
- Kvinner og menn, norske og utenlandske
- Tidligere sturmenn/fiskere og akademikere
- Mye erfaring fra praktisk fiskeri og foredlingsindustri
- Industriprosjekter og grunnforskning

Arbeidsmetode

Fiskefartøy

Brukere
(fartøy)

Nasjonale og internasjonale forskningspartnere

Forskning og utvikling

Utstyrsleverandører

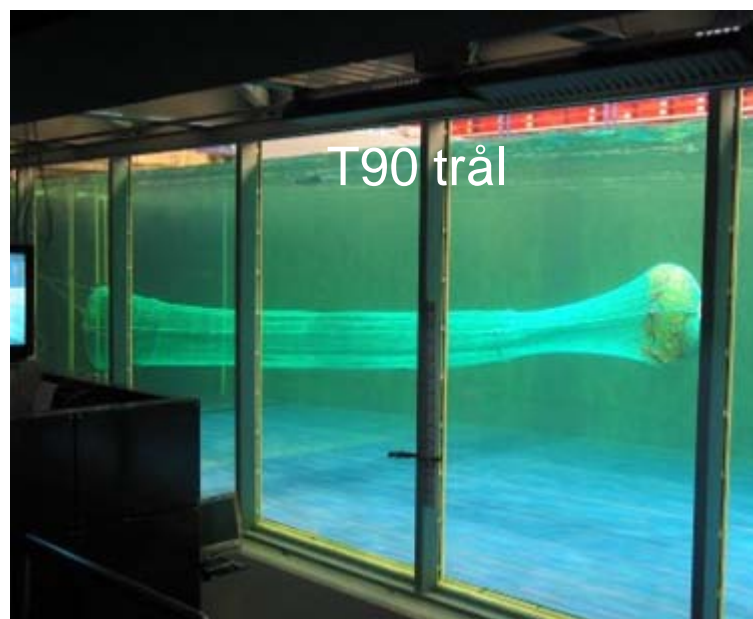
Ombordhåndtering
Motorsystemer
Skipsdesign
Notbøteri
Etc.

Noen studier

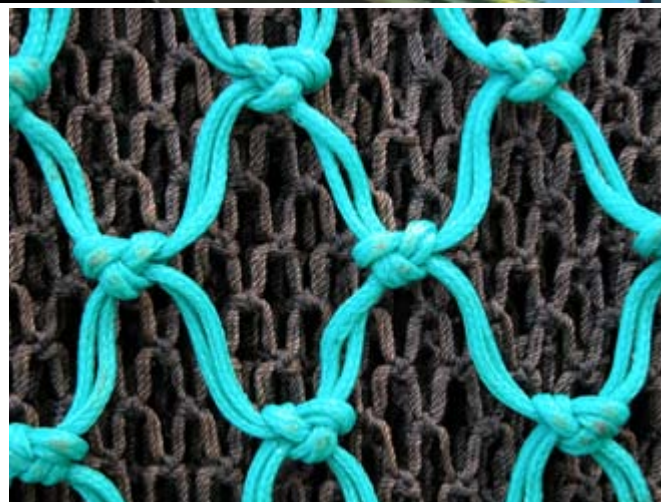
- Forskningstokt med ulike redskap hvor overlevelse på dekk og fiskekvalitet ble studert
- Mange variabler i slike forsøk gjør det ikke lett å gjøre sammenliknende studier (vær, sesong, fangsttid, fangstmengde, størrelse på fisken)

Fangstmetode	Torsk	Hyse	Makrell	NVG sild
T90 - trål	X	X	X	X
Tadisjonell trål	X	X	X	X
Snurrevad	X			
Garn	X			
Ringnot				X
Kystnot				X

Trålpose - T90 cod end

- T90 cod end – nettet er snudd 90°
- Gir dette forbedret fangstkvalitet?

Kvalitetsparametre

■ Fersk fisk ombord

- Biologiske data (vekt, størrelse)
- Dødelighet
- Muskel biokjemi (initiell pH i lys muskel, indikerer grad av stress i fangstprosessen)
- Rigor (dødsstivhet)
- Utvendige fangstskader

■ Etter lagring* – filetanalyser

- Filetfarge
- Filetspaltning
- Blodflekker på fileten

*på is <7 dager: garn og snurrevad.

*etter fryselagring < 21 days: trål, ringhot og coastal net

Stressindikator:

pH i lys muskel ved ombordtaking (t = 0h)

■ pH i levende fisk - torsk:

■ pH 7.6 ± 0.1 : Uthvilt fisk

■ pH 7.2 ± 0.1 : Stresset fisk

■ pH 6.8 ± 0.1 : Utmattet fisk

■ pH 6.3 ± 0.1 : Død fisk

■ I direkte sammenheng med start av rigor mortis

■ Påvirker filetkvalitet

Fangstdata for torsk og hyse

<i>Redskap</i>	<i>Tradisjonell trål</i>	<i>T90 trål</i>	<i>Snurrevad</i>	<i>Garn</i>
Lokalitet	71°	71°	69°	68°
Tid	Nov 04	Nov 04	Mars 05	Mars 03
Gjennomsnittlig fangstmengde (k)	1496	1480	2330	24 (2-4h) 146 (24h) 189 (48h)
Vindstyrke (m/s)	5-25	5-25	0-15	10-20
Fangsttid (h)	5	5	1-2	2 – 4 24 48

Kvalitetsparametre for torsk

Kvalitetsparametre	Snurrevad (1-2h)	T90 trål (5h)	Trad. trål (5h)	Garn (2-4h)	Garn (24h)	Garn (48h)
Vekt (g)	2787±1438	2372±867	2317±801	7414±231	5871±210	5400±189
Dødelighet (%)	13 ^{AB}	2 ^A	3 ^A	0 ^{AB}	20 ^B	38 ^C
Initiell pH	6.9±0.2 ^{AB}	7.3±0.2 ^C	7.3±0.1 ^C	7.1±0.2 ^B	7.0±0.2 ^B	6.8±0.4 ^A
Rigor ¹ 0 timer (%) 4-5 timer (%)	0 ^A 60 ^{AB}	0 ^A 68 ^{AB}	0 ^A 50 ^{AB}	0 ^A 80 ^{AB}	5 ^A 54 ^A	32 ^B 77 ^B
Fangstskader (%)	16 ^A	29 ^A	20 ^A	100 ^C	99 ^C	100 ^C
Filetspaltning* score: 0 – 5	0.6±0.7 ^{AB}	0.1±0.2 ^A	0.4±0.8 ^A	0.6±0.2 ^{AB}	1.2±0.6 ^B	1.4±0.5 ^B
Filetblod/blodflekker score: 0 – 2	0.4±0.5 ^A	0.6±0.8 ^A	0.4±0.6 ^A	0.4±0.6 ^A	0.8±0.5 ^{AB}	1.6±0.6 ^B

Kolonner med samme farge er direkte sammenlignbare

Kvalitetsparametre for hyse

Kvalitetsparametre	T90 trål (5h)	Trad. trål (5h)
Vekt (g)	1723±404	1688±513
Dødelighet (%)	7	14
Initiell pH	6.8±0.2	6.8±0.1
Rigor ¹ 0 timer (%) 4-5 timer (%)	0 29	0 25
Fangstskader (%)	24 ^A	30 ^B
Filetspaltningscore: 0 – 5	0.5±0.9	0.7±0.9
Filetblod/bloflekkerscore: 0 – 2	0.3±0.5	0.3±0.4

Utvendige skader på torsk og hyse

Garn

Snurrevad

Trål

Konklusjoner torsk og hyse

■ Torsk

- Garn (48 h) var den mest stressende fangstmetoden for fisken, og hadde lavest fisk- og filetkvalitet

■ Hyse fangstet med tradisjonell trål hadde høyere andel fangstskader enn hyse fangstet med T90 trål

Resultatene fra T90/trad trålpose- forsøket er publisert:

- Digre, H., Hansen, U. J., & Erikson, U. 2010. Effect of trawling with traditional and 'T90' trawl codends on fish size and on different quality parameters of cod *Gadus morhua* and haddock *Melanogrammus aeglefinus*. Fisheries Science, 76:549–559.

Pelagisk fisk

M/S Traal

Fangstdata pelagisk fisk

	NVG sild (16.7% fett)				Makrell (29.3% fett)	
Redskap	Trad. trål	T90 trål	Ringnot	Kystnot	Trad. trål	T90 trål
Lokalitet	67°	67°	67°	67°	60°	60°
Tid	Okt 2004	Okt 2004	Okt 2004	Okt 2004	Okt 2004 (dag)	Okt 2004 (natt)
Fangst (tonn)	160	200	90, 170	115	170	180
Vindstyrke (m/s)	0-5	0-5	0-5	10-14	3-4	3-4
Fangsttid (h)	2	1.3	2.3	1.3	1.5	3

Utført på samme felt til samme tid med ulike fartøy, men kun et forsøk med hvert redskap

Kvalitetsparametre for sild

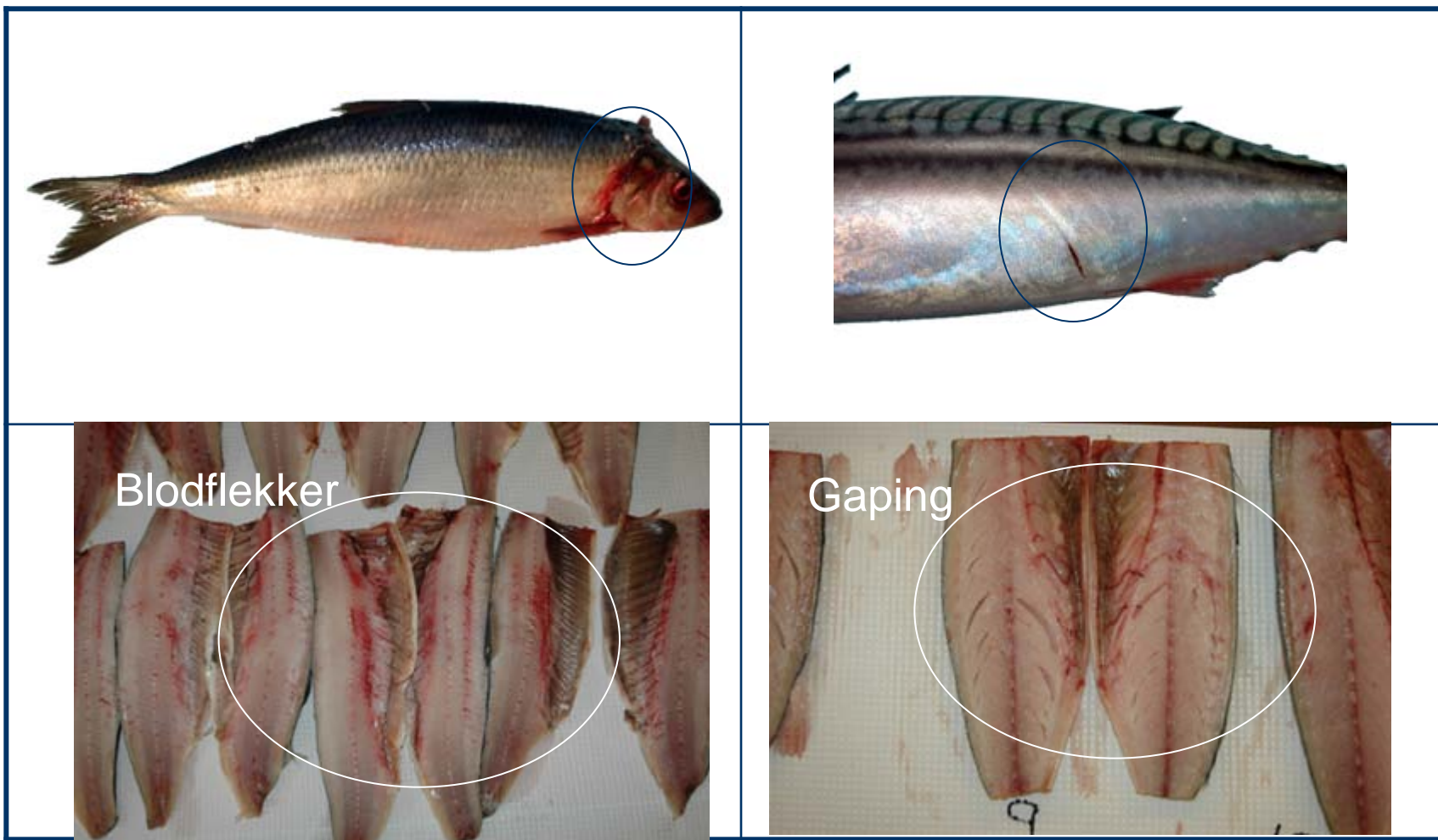
Kvalitetsparametre	T90 trål	Trad. trål	Ringnot	Kystnot
Vekt (g)	389±56 ^A	365±61 ^A	368±52 ^A	365±51 ^A
Dødelighet (%)	100 ^A	100 ^A	33 ^B	22.4 ^B
Initiell pH	6.3±0.1 ^A	6.5±0.1 ^B	6.8±0.2 ^C	6.9±0.2 ^D
Rigor ¹ 0 timer (%) 2-4timer (%)	0 ^A 100 ^A	0 ^A 100 ^A	0 ^A 30 ^B	0 ^A 28 ^B
Fangstskader (%)	1.8 ^A	2.1 ^A	2.0 ^A	6.7 ^B
Filetspaltning score: 0 – 5	0 ^A	0 ^A	0.13±0.3 ^A	0.1±0.3 ^A
Filetblod/blodflekker score: 0 – 2	1.0±0.5 ^{AB}	1.2±0.7 ^{AB}	0.9±0.7 ^A	1.4±0.7 ^B

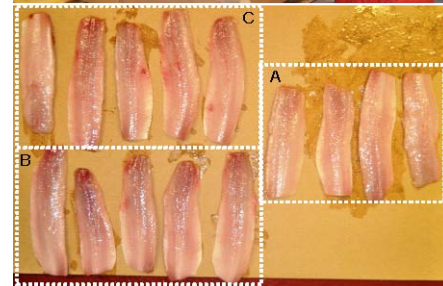
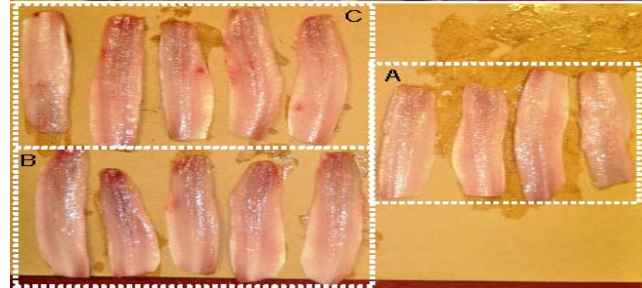
Kvalitetsparametre for makrell

Kvalitetsparametre	T90 trål	Trad. trål
Vekt (g)	523±114 ^A	620±133 ^B
Dødelighet (%)	97.6 ^A	98.9 ^A
Initiell pH	6.4±0.1 ^A	6.5±0.1 ^A
Rigor ¹ 0 timer (%) 3-4 timer (%)	44 ^A 100 ^A	32 ^A 96 ^A
Fangstskader (%)	8.2 ^B	15.4 ^A
Filetspløtning Score: 0 – 5	2.0±1.5 ^A	2.1±1.5 ^A
Filetblod / blodflekker Score: 0 – 2	0.4±0.6 ^A	0.6±0.8 ^A

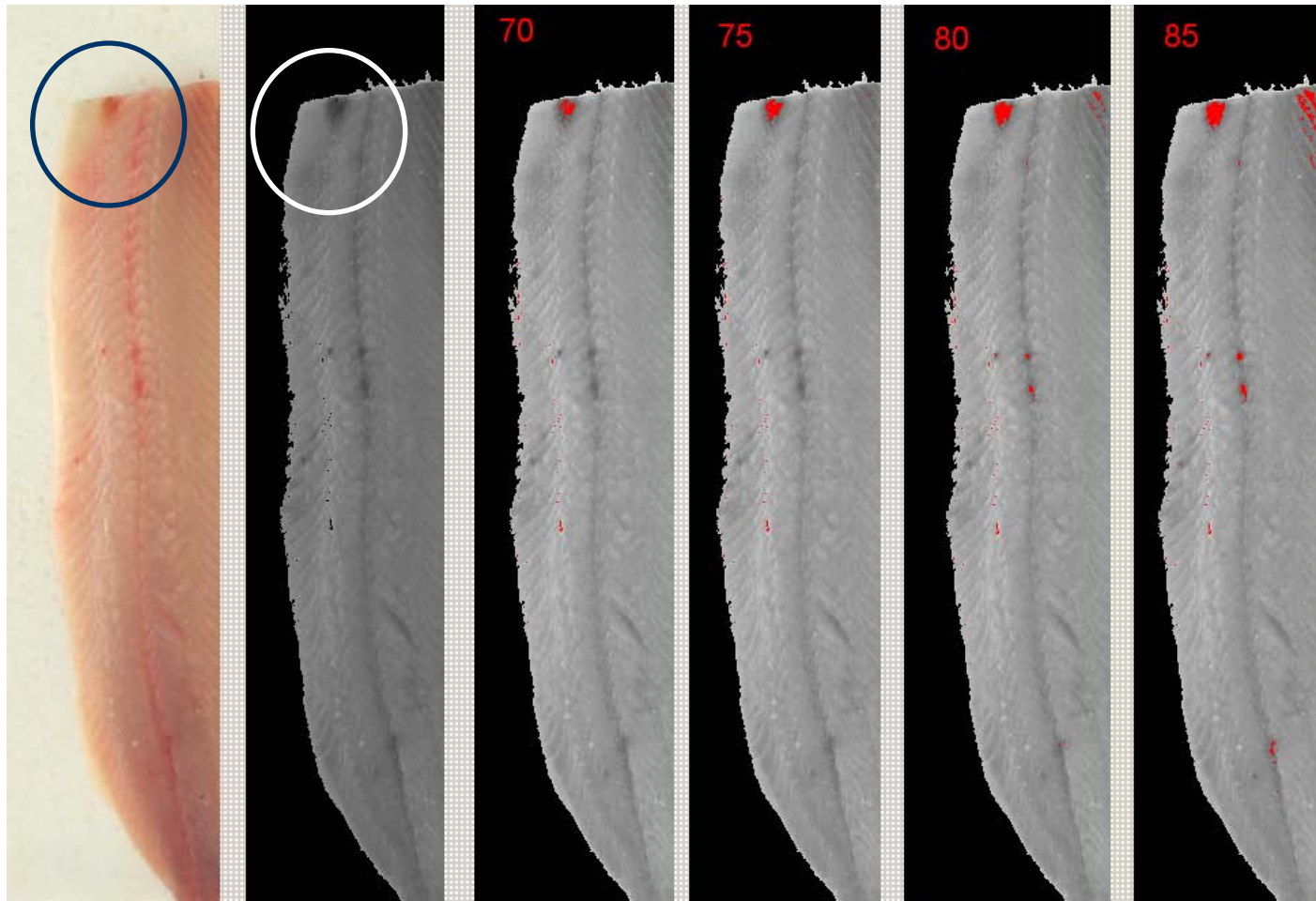
Skader på pelagisk fisk

Redskapsskader sild

Objektiv kvantifisering av blodflekker på filet

Konklusjoner (sild og makrell)

■ Sild

- Trål var den mest stressende fangstmetoden for fisken
- Generelt lav andel utvendige skader på fisken for alle redskap
- Høy andel fileter med blodflekker, kystnot hadde høyest andel blodflekker – værforholdene er en mulig forklaring

■ Makrell

- Makrell fangstet med tradisjonell trål hadde en høyere andel utvendige fangstskader enn makrell fangstet med T90 cod-end trålpose.
- Tradisjonell trål fangstet større fisk enn T90 trålen. Skipper forklarte dette med ulikt fangsttidspunkt på dagen. Nattfiske gir vanligvis fisk av mindre størrelse.

Konsekvenser for industrien

- Lavere utbytte og filetkvalitet
  - Produksjonsproblemer (f.eks. ved dårlig tekstur)
  - Redusert ferskhet – Redusert holdbarhet
  - Redusert lønnsomhet i prosessindustrien
-
- **Forbedret fangsthåndtering kan forbedre filetkvaliteten og øke utbyttet**
  - **En holdningsendring med mer fokus på kvalitet enn kvantitet kan føre til mer bærekraftig fiskeri**

Sluttkommentarer

- God kvalitet kan oppnås med alle typer redskap
- Holdninger og kunnskap er de viktigste faktorene for å oppnå god kvalitet
- Svært lite fokus på fangsthåndtering utdannelsen av styrmenn, det de faktisk tjener penger på!
- Andre viktige faktorer for å oppnå høy kvalitet er:
  - Tauetid/ståtid
  - Sesong
  - Værforhold
  - Fangstmengde og fangstbegrensning
  - Effektiv råstoffbehandling etter ombordtaking

Forskere + næringsaktører = Sant

Hvilket redskap? Er det avgjørende her?

Bloodspot quantification

- T-colour threshold of pixels
- If $I(x,y) > T \Rightarrow$ red pixels; If $I(x,y) < T$
- Important: Bloodspots $\Rightarrow$ $BS =$

